Sbírka soudních rozhodnutí

ROZSUDEK SOUDNÍHO DVORA (druhého senátu)

21. prosince 2021 *

„Řízení o předběžné otázce – Povinné pojištění občanskoprávní odpovědnosti z provozu motorových vozidel – Druhá směrnice 84/5/EHS – Článek 1 odst. 2 – Směrnice 2005/14/ES – Směrnice 2009/103/ES – Článek 9 odst. 1 – Povinnost zvýšit minimální částky kryté povinným pojištěním – Přechodné období – Nové pravidlo okamžitě se vztahující na budoucí účinky situace, která vznikla za působnosti předchozího pravidla – Situace, která nastala před vstupem hmotněprávního unijního pravidla v platnost – Vnitrostátní právní úprava vylučující pojistné smlouvy uzavřené před 11. prosincem 2009 z povinnosti zvýšit minimální částky kryté povinným pojištěním“

Ve věci C-428/20,

jejímž předmětem je žádost o rozhodnutí o předběžné otázce na základě článku 267 SFEU, podaná rozhodnutím Sądu Apelacyjnego w Warszawie (odvolací soud ve Varšavě, Polsko) ze dne 28. srpna 2020, došlým Soudnímu dvoru dne 11. září 2020, v řízení

A. K.

proti

Skarbu Państwa

SOUDNÍ DVŮR (druhý senát),

ve složení A. Arabadžev (zpravodaj), předseda prvního senátu vykonávající funkci předsedy druhého senátu, I. Ziemele, T. von Danwitz, P. G. Xuereb a A. Kumin, soudci,

generální advokát: J. Richard de la Tour,

vedoucí soudní kanceláře: A. Calot Escobar,

s přihlédnutím k písemné části řízení,

s ohledem na vyjádření předložená:

– za A. K. I. Kwiecieńom, adwokatem,

– za Skarb Państwa J. Zasadou a L. Jurekem,

* Jednací jazyk: polština.

– za polskou vládu B. Majczynou, jako zmocněncem,

– za německou vládu J. Möllerem, M. Hellmannem a E. Lankenauem, jako zmocněnci,

– za Evropskou komisi H. Tserepa-Lacombe, B. Sasinowskou a S. L. Kalėdou, jako zmocněnci,

s přihlédnutím k rozhodnutí, přijatému po vyslechnutí generálního advokáta, rozhodnout věc bez stanoviska,

vydává tento

Rozsudek

1 Žádost o rozhodnutí o předběžné otázce se týká výkladu čl. 1 odst. 2 druhé směrnice Rady 84/5/EHS ze dne 30. prosince 1983 o sbližování právních předpisů členských států týkajících se pojištění občanskoprávní odpovědnosti z provozu motorových vozidel (Úř. věst. 1984, L 8, s. 17; Zvl. vyd. 06/07, s. 3) ve znění směrnice Evropského parlamentu a Rady 2005/14/ES ze dne 11. května 2005 (Úř. věst. 2005, L 149, s. 14) (dále jen „druhá směrnice“).

2 Tato žádost byla předložena v rámci sporu mezi A. K. a Skarbem Państwa (ministerstvo financí, Polsko) ve věci návrhu na náhradu škody údajně způsobené nesprávným provedením směrnice 2005/14 do polského právního řádu.

Právní rámec

Unijní právo

Druhá směrnice

3 Článek 1 odst. 1 a 2 směrnice stanovoval:

„1. Pojištění uvedené v čl. 3 odst. 1 směrnice [Rady] 72/166/EHS [ze dne 24. dubna 1972 o sbližování právních předpisů členských států týkajících se pojištění občanskoprávní odpovědnosti z provozu motorových vozidel a kontroly povinnosti uzavřít pro případ takové odpovědnosti pojištění (Úř. věst. 1972, L 103, s. 1, Zvl. vyd. 06/01)] musí povinně zahrnovat jak věcné škody, tak škody na zdraví.

2. Aniž jsou dotčeny případné vyšší záruky, které mohou členské státy stanovit, vyžaduje každý členský stát, aby pojištění bylo povinné alespoň v případě těchto částek:

a) u škody na zdraví, minimální částku krytí 1 000 000 EUR na každého poškozeného nebo 5 000 000 EUR na každý nárok, bez ohledu na počet poškozených;

b) při věcné škodě, 1 000 000 EUR na každý nárok, bez ohledu na počet poškozených.

V případě nutnosti mohou členské státy stanovit přechodné období v délce až pěti let ode dne provedení směrnice […] 2005/14[…], během něhož musí přizpůsobit své minimální částky krytí částkám uvedeným v tomto odstavci.

Členské státy, které stanoví přechodné období, o tom vyrozumějí Komisi a uvedou trvání tohoto období.

Do třiceti měsíců od provedení směrnice 2005/14[…] zvýší členské státy záruky alespoň na polovinu úrovní stanovených v tomto odstavci.“

Směrnice 2005/14

4 Body 1 a 10 odůvodnění směrnice 2005/14 uváděly:

„(1) Pojištění občanskoprávní odpovědnosti z provozu motorových vozidel (pojištění motorových vozidel) je zvlášť důležité pro evropské občany, ať již jsou pojištěnci[,] nebo poškozenými dopravní nehodou. Rovněž vyvolává velký zájmem pojišťovatelů, jelikož představuje důležitý podíl na jejich činnostech v oblasti pojištění jiného než životního v rámci Společenství. Pojištění motorových vozidel má rovněž vliv na volný pohyb osob a vozidel. Hlavním cílem činnosti Společenství v oboru finančních služeb by tudíž mělo být posílení a konsolidace jednotného trhu pojištění motorových vozidel.

[…]

(10) Povinnosti členských států zaručit pojistné krytí alespoň v určitých minimálních částkách jsou důležitým prvkem pro zajištění ochrany poškozených. Minimální částky stanovené ve směrnici 84/5/EHS by měly být nejen aktualizovány s přihlédnutím k inflaci, ale měly by být i reálně zvýšeny, aby se zlepšila ochrana poškozených. Minimální částka krytí v případě škody na zdraví [by] se měla vypočítat tak, aby byli všichni poškození, kteří utrpěli velmi vážná zranění, plně a spravedlivě odškodněni, přičemž se zohlední řídký výskyt dopravních nehod s více poškozenými a malý počet nehod, kdy došlo k velmi vážným zraněním více osob při téže nehodě. Rozumnou a přiměřenou částkou je minimální částka krytí ve výši 1 000 000 EUR na každého poškozeného nebo částka 5 000 000 EUR na jeden nárok bez ohledu na počet poškozených. S cílem usnadnit zavedení těchto minimálních částek je žádoucí zavést pětileté přechodné období ode dne provedení této směrnice. Je žádoucí, aby členské státy zvýšily částky nejméně na polovinu úrovní do třiceti měsíců ode dne provedení.“

5 Článek 6 směrnice, nadepsaný „Provedení“, v odstavci 1 stanovoval:

„Členské státy uvedou v účinnost právní a správní předpisy nezbytné pro dosažení souladu s touto směrnicí nejpozději do 11[.] června 2007. Neprodleně o nich uvědomí Komisi.

[…]“

Směrnice 2009/103

6 Směrnicí Evropského parlamentu a Rady 2009/103/ES ze dne 16. září 2009 o pojištění občanskoprávní odpovědnosti z provozu motorových vozidel a kontrole povinnosti uzavřít pro případ takové odpovědnosti pojištění (Úř. věst. 2009, L 263, s. 11) byly kodifikovány starší

směrnice upravující oblast povinného pojištění občanskoprávní odpovědnosti z provozu motorových vozidel (dále jen „pojištění motorových vozidel“), včetně druhé směrnice, která tak byla s účinností k 27. říjnu 2009 zrušena. Podle srovnávací tabulky uvedené v příloze II směrnice 2009/103 odpovídají její čl. 3 čtvrtý pododstavec a čl. 9 odst. 1 ustanovením čl. 1 odst. 1 a 2 druhé směrnice.

Polské právo

7 Článek 5 ustawy z dnia 24 maja 2007 r. o zmianie ustawy o ubezpieczeniach obowiązkowych, Ubezpieczeniowym Funduszu Gwarancyjnym i Polskim Biurze Ubezpieczycieli Komunikacyjnych oraz ustawy o działalności ubezpieczeniowej (zákon ze dne 24. května 2007, kterým se mění zákon o povinném pojištění, pojistném garančním fondu a polském sdružení pojistitelů motorových vozidel a zákon o pojišťovnictví, Dz. U. položka 102, č. 691, dále jen „zákon ze dne 24. května 2007“) stanoví:

„U smluv o […] pojištění […] motorových vozidel a u smluv o pojištění občanskoprávní odpovědnosti zemědělců se minimální částka pojistného krytí rovná částce polských zlotých odpovídající:

1) v případě smluv uzavřených do 10. prosince 2009:
   a) při škodě na zdraví částce 1 500 000 eur na pojistnou událost bez ohledu na počet poškozených;
   b) při hmotné škodě částce 300 000 eur na pojistnou událost bez ohledu na počet poškozených,

   – určené podle středního kurzu vyhlašovaného Polskou národní bankou a platného v okamžiku vzniku pojistné události;

2) v případě smluv uzavřených v době od 11. prosince 2009 do 10. června 2012:
   a) při škodě na zdraví částce 2 500 000 eur na pojistnou událost, bez ohledu na počet poškozených,
   b) při hmotné škodě částce 500 000 eur na pojistnou událost bez ohledu na počet poškozených,

   – určené podle středního kurzu vyhlašovaného Polskou národní bankou a platného v okamžiku vzniku pojistné události.“

Spor v původním řízení a předběžná otázka

8 Dne 12. října 2010 došlo v Polsku k dopravní nehodě, při níž zahynulo šestnáct osob, včetně G. M. i řidiče, který nehodu zavinil. Tento uzavřel pojištění motorových vozidel na základě smlouvy pokrývající období od 8. prosince 2009 do 7. prosince 2010.

9 V návaznosti na smrt G. M. předložila její dcera, A. K., dne 2. března 2011 pojišťovně řidiče, který nehodu zavinil, žádost o odškodnění, kterou se domáhala náhrady nemajetkové a majetkové újmy, kterou dle svého názoru utrpěla v důsledku smrti své matky. V rámci likvidace pojistné události byla A. K. uvedenou společností s konečnou platností odškodněna částkou 47 000 polských zlotých (PLN) (přibližně 10 175 eur) z titulu náhrady nemajetkové újmy a 5 000 PLN (přibližně 1 000 eur) z titulu významného zhoršení její situace. Pojišťovna A. K. informovala, že tím byla vyčerpána maximální výše krytí stanovená smlouvou o pojištění motorových vozidel, kterou dotčený řidič uzavřel.

10 A. K. podala k Sądu Okręgowemu w Warszawie (krajský soud ve Varšavě, Polsko) žalobu na ministerstvo financí znějící na zaplacení částky 78 000 PLN (přibližně 17 000 eur) spolu s úroky z prodlení z titulu náhrady újmy způsobené neúplným provedením směrnice 2005/14 do polského právního řádu.

11 Tvrdila, že pokud by do tohoto řádu byla uvedená směrnice provedena správně, pojišťovna by musela zvýšit minimální výši pojistného krytí stanoveného dotčenou pojistnou smlouvou, a zaplatit jí tak dalších 78 000 PLN z titulu náhrady újmy způsobené smrtí G. M. Toto nesprávné provedení Polskou republikou ji tak připravilo o možnost tuto částku získat, takže jí byla způsobena majetková újma v uvedené výši, kterou by jí mělo ministerstvo uhradit.

12 Podle A. K. byla Polská republika povinna směrnici 2005/14 provést tak, aby od 11. prosince 2009 výše pojistného krytí u všech smluv o pojištění motorových vozidel dosahovala v případě škody na zdraví 2 500 000 eur na pojistnou událost. V rámci zákona ze dne 24. května 2007 přitom vnitrostátní zákonodárce podmínil rozsah ochrany obětí dopravních nehod, k nimž došlo mezi 11. prosincem 2009 a prosincem 2010, okamžikem uzavření pojistné smlouvy. Během uvedeného období totiž existovaly souběžně smlouvy uzavřené od 11. prosincem 2009 a ty uzavřené před tímto datem, přičemž prvně uvedené obsahovaly ujednání o minimálním krytí ve výši 2 500 000 eur, zatímco u těch druhých dosahovalo pouze 1 500 000 eur.

13 Ministerstvo tvrdilo, že směrnice 2005/14 byla do polského právního řádu provedena správně a že toto rozdílné zacházení vyplývá ze zásady zákazu zpětné účinnosti zákona. Rovněž zdůraznilo, že Evropská komise zahájila s Polskou republikou řízení ve věci nesplnění povinnosti provést směrnici 2005/14, ale že dne 28. dubna 2016 se uvedený orgán rozhodl toto řízení ukončit. Komise tak měla za to, že unijní právo nebylo porušeno.

14 Rozsudkem ze dne 20. března 2019 Sąd Okręgowy (krajský soud) žalobu A. K. zamítl, když měl za to, že vnitrostátní zákonodárce tím, že stanovil přechodná období povolená druhou směrnicí pro postupné zvyšování minimální výše krytí tak, aby nejprve dosahovalo poloviny částek uvedených v čl. 1 odst. 2 směrnice a následně pak celé jejich výše, provedl směrnici správně. Uvedený soud mimoto rozhodl, že směrnicí stanovená povinnost zvýšit minimální výši krytí se vztahovala pouze na smlouvy uzavřené po uplynutí přechodných období a že unijní právo nevyžadovalo dotčené částky zvyšovat ve smlouvách o pojištění motorových vozidel uzavřených před jejich uplynutím, i když tyto smlouvy zakládaly pojistnou ochranu i určitou dobu po jejich uplynutí. Toto stanovisko bylo dle něj v souladu se zásadami právní jistoty, zákazu zpětné účinnosti a smluvní volnosti.

15 A. K. podala proti uvedenému rozsudku odvolání k předkládajícímu soudu, Sądu Apelacyjnemu w Warszawie (odvolací soud ve Varšavě, Polsko), přičemž zejména tvrdila, že Sąd Okręgowy (krajský soud) měl nesprávně za to, že Polská republika provedla směrnici 2005/14 do svého právního řádu správně.

16 Podle předkládajícího soudu z rozsudku ze dne 24. října 2013, Haasová (C-22/12, EU:C:2013:692), plyne, že pojištění motorových vozidel musí pokrývat náhradu nemajetkové újmy blízkých osob poškozených, kteří zemřeli při dopravní nehodě, je-li tato náhrada stanovena použitelným vnitrostátním právem v rámci občanskoprávní odpovědnosti pojištěného. Polské právo přitom takové odškodnění stanoví a toto spadá pod pojištění motorových vozidel.

17 Uvedený soud má za to, že skutečnost, že A. K. nebyla pojišťovnou plně odškodněna z důvodu dosažení maximální výše krytí, jí způsobilo újmu odpovídající rozdílu mezi vyplacenou částkou a částkou, na kterou by mohla v zásadě uplatnit nárok, kdyby byla tato maximální výše zvýšena v souladu s minimální výší krytí vloženou do druhé směrnice směrnicí 2005/14. Proto by podle polského práva mělo být ministerstvo povinno k náhradě této újmy, ukázalo-li by se, že Polská republika směrnici 2005/14 provedla do svého právního řádu nesprávně.

18 V tomto ohledu z bodu 10 odůvodnění posledně uvedené směrnice vyplývá, že jejím cílem je zajistit ochranu osob poškozených dopravními nehodami. Neobsahuje žádné ustanovení, které by omezovalo povinnost zvýšit minimální výši pojistného krytí pouze na pojistné smlouvy uzavřené od 11. prosince 2009 tím, že by vylučovalo úpravu v tomto smyslu u smluv o pojištění motorových vozidel uzavřených před tímto datem, které však zůstaly nadále v platnosti.

19 Předkládající soud má za to, že toto rozdílné zacházení s těmito dvěma kategoriemi osob, kterým byla v témže období způsobena dopravní nehodou újma, v závislosti na okamžiku uzavření pojistné smlouvy není odůvodněné.

20 Zásada zákazu zpětné účinnosti totiž nebrání tomu, aby se smluvní vztahy platné k 11. prosinci 2009 tímto okamžikem změnily. Mimoto dodržení zásady právní jistoty bylo zajištěno dlouhým obdobím pro provedení směrnice 2005/14 ponechaným členským státům a jejich možností stanovit přechodná období. Pojišťovny tak byly schopny přizpůsobit výši pojistného nové minimální výši pojistného krytí.

21 Pokud by se podle předkládajícího soudu ukázalo, že Polská republika provedla směrnici 2005/14 neúplně, a tedy nesprávně, byla by splněna první podmínka pro vznik odpovědnosti tohoto členského státu, uvedená v rozsudku ze dne 19. listopadu 1991, Francovich a další (C-6/90 a C-9/90, EU:C:1991:428). Následně by uvedenému soudu příslušelo zkoumat, zda a v jaké výši vznikla A. K. škoda vykazující příčinnou souvislost s porušením povinnosti Polské republiky.

22 Za těchto podmínek se Sąd Apelacyjny w Warszawie (odvolací soud ve Varšavě) rozhodl přerušit řízení a položit Soudnímu dvoru následující předběžné otázku:

„Měl členský stát, který stanovil přechodné období k přizpůsobení minimálních částek pojistného krytí, podle článku 2 směrnice 2005/14 stanovit, že zvýšení krytí alespoň na polovinu výše stanovené v čl. 1 odst. 2 [druhé] směrnice […] do 30 měsíců od provedení směrnice 2005/14 musí být provedeno:

– u všech smluv o pojištění motorových vozidel platných po uplynutí těchto 30 měsíců, včetně těch uzavřených před 11. prosincem 2009, ale nadále platných, a to pro nehody, k nimž došlo počínaje 11. prosincem 2009,

– nebo pouze u nových smluv o pojištění motorových vozidel uzavřených počínaje 11. prosincem 2009?“

K předběžné otázce

23 Podstatou otázky předkládajícího soudu je, zda čl. 1 odst. 2 druhé směrnice musí být vykládán v tom smyslu, že členské státy, které využily tímto ustanovením danou možnost upravit přechodné období, byly povinny požadovat, aby od 11. prosince 2009 minimální výše krytí sjednaná ve smlouvách o pojištění motorových vozidel uzavřených před tímto datem, ale které byly nadále v platnosti, byla v souladu s pravidlem stanoveným ve čtvrtém pododstavci uvedeného ustanovení.

24 V rámci postupu spolupráce mezi vnitrostátními soudy a Soudním dvorem zavedeného článkem 267 SFEU přísluší Soudnímu dvoru poskytnout vnitrostátnímu soudu užitečnou odpověď, která mu umožní rozhodnout spor, jenž mu byl předložen. Úkolem Soudního dvora je totiž vyložit všechna ustanovení unijního práva, která vnitrostátní soudy potřebují pro rozhodnutí o sporech, které projednávají, i když tato ustanovení nejsou výslovně zmíněna v otázkách položených mu těmito soudy [v tomto smyslu viz rozsudek ze dne 12. prosince 2019, Instituto Nacional de la Seguridad Social (Příspěvek k důchodu pro matky), C-450/18, EU:C:2019:1075, bod 25].

25 V tomto ohledu z čl. 1 odst. 2 druhého pododstavce druhé směrnice vyplývá, že členské státy mohly stanovit přechodné období v délce nejvýše pěti let ode dne provedení směrnice 2005/14 do svého vnitrostátního právního řádu, tedy, jak vyplývá z čl. 6 odst. 1 posledně uvedené směrnice, dne 11. června 2007, během něhož měly být minimální výše krytí z pojištění motorových vozidel přizpůsobeny částkám stanoveným v čl. 1 odst. 2 prvním pododstavci druhé směrnice.

26 Podle čl. 1 odst. 2 čtvrtého pododstavce uvedené směrnice však členské státy musely tyto minimální částky zvýšit tak, aby dosáhly alespoň poloviny úrovně stanovené v čl. 1 odst. 2 prvním pododstavci směrnice do třiceti měsíců od tohoto data, tedy do 11. prosince 2009.

27 Směrnice 2009/103 nicméně kodifikovala a zrušila druhou směrnici s účinností k 27. říjnu 2009, tedy ještě před 11. prosincem 2009, a čl. 9 odst. 1 směrnice 2009/103 odpovídá, jak vyplývá ze srovnávací tabulky uvedené v příloze II této směrnice, čl. 1 odst. 2 druhé směrnice.

28 Za těchto podmínek je třeba předkládajícímu soudu poskytnout výklad čl. 1 odst. 2 druhé směrnice i čl. 9 odst. 1 směrnice 2009/103.

29 Z informací poskytnutých předkládajícím soudem vyplývá, že Polská republika využila možnosti stanovit přechodné období uvedené v čl. 1 odst. 2 druhém pododstavci druhé směrnice a v čl. 9 odst. 1 druhém pododstavci směrnice 2009/103. V této souvislosti zákon ze dne 24. května 2007 stanoví, že povinnost přistoupit ke zvýšení uvedenému v bodě 26 tohoto rozsudku se týká smluv o pojištění motorových vozidel uzavřených mezi 11. prosincem 2009 a 10. červnem 2012, čímž došlo k vyloučení smluv uzavřených před 11. prosincem 2009, které byly k tomuto datu ještě v platnosti.

30 V tomto ohledu je třeba uvést, že čl. 1 odst. 2 druhé směrnice ani čl. 9 odst. 1 směrnice 2009/103 výslovně neupřesňují, zda se povinnost uvedená v bodě 26 tohoto rozsudku týká budoucích účinků smluv uzavřených před 11. prosincem 2009, které byly k tomuto okamžiku ještě v platnosti.

31 Za těchto okolností je třeba připomenout, že nová právní úprava se v zásadě použije od okamžiku, kdy nabude účinnosti akt, kterým byla zavedena. Nepoužije se sice na právní situace vzniklé a na právní postavení s konečnou platností nabytá za působnosti staré právní úpravy, avšak použije se na jejich budoucí účinky, jakož i na nové právní situace. S výhradou zásady zákazu zpětné účinnosti právních aktů je tomu jinak pouze tehdy, když je nové pravidlo spojeno se zvláštními ustanoveními, která zvláštním způsobem určují jeho podmínky použití v čase (v tomto smyslu viz rozsudky ze dne 7. listopadu 2013, Gemeinde Altrip a další, C-72/12, EU:C:2013:712, bod 22 a citovaná judikatura; ze dne 17. října 2018, Klohn, C-167/17, EU:C:2018:833, body 38 a 39, a ze dne 15. ledna 2019, E. B., C-258/17, EU:C:2019:17, bod 50).

32 Akty přijaté k provedení směrnice se tak musí od okamžiku uplynutí lhůty k provedení vztahovat na budoucí účinky situací, které vznikly za působnosti staré právní úpravy, ledaže tato směrnice stanoví jinak (rozsudek ze dne 17. října 2018, Klohn, C-167/17, EU:C:2018:833, bod 40).

33 Mimo to hmotněprávní unijní pravidla musí být za účelem dodržení zásad právní jistoty a legitimního očekávání vykládána tak, že se vztahují na situace nastalé před svým vstupem v platnost pouze tehdy, když z jejich znění, cíle nebo struktury jasně vyplývá, že jim takový účinek musí být přiznán (rozsudek ze dne 6. října 2015, Komise v. Andersen, C-303/13 P, EU:C:2015:647, bod 50 a citovaná judikatura).

34 Z judikatury Soudního dvora připomenuté v bodech 31 až 33 tohoto rozsudku vyplývá, že za účelem ověření časové použitelnosti nového unijního pravidla na situaci, která vznikla za působnosti dřívějšího pravidla, které nahrazuje, je třeba určit, zda tato situace přestala vyvolávat účinky před nabytím účinnosti nového pravidla, v kterémžto případě je třeba ji kvalifikovat jako situaci, která nastala před tímto nabytím účinnosti, nebo zda uvedená situace vyvolává účinky i po tomto vstupu.

35 Je proto třeba určit, zda situace, v níž byla pojistná smlouva o pojištění motorových vozidel uzavřena před 11. prosincem 2009, ale k tomuto dni byla ještě v platnosti, představuje situaci, která vznikla před uvedeným datem, na kterou by se tedy povinnost uvedená v bodě 26 tohoto rozsudku mohla zpětně uplatnit pouze za podmínky, že druhá směrnice a směrnice 2009/103 jasně stanovily, že tomu tak musí být, a dále že by přitom budou skutečně dodrženy zásady právní jistoty a legitimního očekávání (obdobně viz rozsudek ze dne 9. března 2006, Beemsterboer Coldstore Services, C-293/04, EU:C:2006:162, bod 24), nebo zda se naopak jedná o situaci, která vznikla před týmž datem, ale jejíž budoucí účinky se v souladu se zásadou, podle které se nová pravidla okamžitě použijí na aktuální situace, od 11. prosince 2009 řídí čl. 1 odst. 2 čtvrtým pododstavcem druhé směrnice a čl. 9 odst. 1 čtvrtým pododstavcem směrnice 2009/103.

36 V tomto ohledu již Soudní dvůr rozhodl, že uzavření pracovní smlouvy na dobu určitou nevyčerpává své právní účinky ke dni podpisu této smlouvy, ale naopak nadále pravidelně vyvolává účinky po celou dobu její platnosti, a že tudíž nelze mít za to, že použití nového pravidla od nabytí jeho účinnosti na pracovní smlouvu uzavřenou před tímto nabytím účinnosti má dopad na situaci, která vznikla před uvedeným nabytím účinnosti (v tomto smyslu viz rozsudek ze dne 29. ledna 2002, Pokrzeptowicz-Meyer, C-162/00, EU:C:2002:57, bod 52).

37 To platí tím spíše pro situace, kdy byla smlouva o pojištění motorových vozidel uzavřena před 11. prosincem 2009 a k tomuto datu byla stále v platnosti.

38 Vzhledem k tomu, že pojistné smlouvy jsou především smlouvami odvážnými, vyznačujícími se tím, že plnění jedné ze stran závisí na nejisté události, která za doby trvání smlouvy může, ale nemusí nastat, jejich právní účinky přetrvávají až do konce jejich trvání. Právní vztahy vytvořené takovými smlouvami tak nejsou v okamžiku jejich uzavření vyčerpány. Tento okamžik určuje pouze začátek plnění smlouvy, které je, pokud jde o plnění pojištěného, často rozloženo v čase, a pokud jde o plnění pojistitele, rovněž není bezprostřední, neboť spočívá ve výplatě náhrad osobám, které utrpěly škodu při pojistné události, k níž případně během trvání smlouvy dojde.

39 Článek 1 odst. 2 čtvrtý pododstavec druhé směrnice a čl. 9 odst. 1 čtvrtý pododstavec směrnice 2009/103 přitom mají upravovat budoucí účinky smluv uzavřených před 11. prosincem 2009, které byly k tomuto okamžiku ještě v platnosti.

40 Když totiž ukládají členským státům zvýšit minimální výši krytí z pojištění motorových vozidel, tato ustanovení z tohoto zvýšení krytí stanovená v uvedených smlouvách nevylučují. Okamžik uzavření pojistné smlouvy tak není v tomto ohledu určující. Ze znění uvedených ustanovení tedy nevyplývá, že by unijní normotvůrce zamýšlel odchýlit se od zásady, podle které se nová pravidla okamžitě použijí na aktuální situace.

41 Jak ostatně v podstatě zdůraznily A. K. a německá vláda ve svých písemných vyjádřeních, cíl ochrany obětí dopravních nehod sledovaný unijní právní úpravou pojištění motorových vozidel, který má zejména zajistit, aby s oběťmi nehod způsobených motorovými vozidly bylo zacházeno srovnatelným způsobem bez ohledu na to, na kterém místě unijního území k nehodě došlo, a unijním normotvůrcem trvale prosazovaný a posilovaný (v tomto smyslu viz rozsudek ze dne 28. listopadu 2017, Rodrigues de Andrade, C-514/16, EU:C:2017:908, body 32 a 33), jakož i obecná zásada rovného zacházení vyžadují, aby oběti nehod, ke kterým došlo počínaje 11. prosincem 2009, neobdrželi nižší odškodnění pouze z důvodu, že pojistná smlouva byla uzavřena před tímto datem. Jak totiž vyplývá z bodu 10 odůvodnění směrnice 2005/14, povinnost členských států zaručit pojistné krytí alespoň v určité minimální výši je důležitým aspektem pro zajištění ochrany poškozených.

42 Na rozdíl od toho, co tvrdí ministerstvo a polská vláda ve svých písemných vyjádřeních, zásady právní jistoty a ochrany legitimního očekávání takovému výkladu nebrání.

43 V tomto ohledu je třeba podotknout, že první z těchto zásad vyžaduje zejména to, aby právní pravidla byla jasná a přesná a jejich účinky byly předvídatelné, především pokud mohou vyvolat nepříznivé důsledky pro jednotlivce a podniky [rozsudek ze dne 30. dubna 2019, Itálie v. Rada (Kvóta pro rybolov mečouna obecného ve Středozemním moři), C-611/17, EU:C:2019:332, bod 111 a citovaná judikatura].

44 Logickým důsledkem zásady právní jistoty je právo domáhat se ochrany legitimního očekávání, které se vztahuje na každého jednotlivce, který se nachází v situaci, ze které vyplývá, že unijní administrativa u něj vyvolala podloženou naději [rozsudek ze dne 30. dubna 2019, Itálie v. Rada (Kvóta pro rybolov mečouna obecného ve Středozemním moři), C-611/17, EU:C:2019:332, bod 112 a citovaná judikatura].

45 V projednávaném případě nelze tvrdit, že pravidlo stanovené čl. 1 odst. 2 druhé směrnice a čl. 9 odst. 1 směrnice 2009/103 postrádá jasnost, přesnost nebo předvídatelnost z hlediska svých účinků. A dále je třeba připomenout, že působnost zásady ochrany legitimního očekávání

nemůže být natolik rozšířena, aby obecně bránila použití nové právní úpravy na budoucí účinky situací vzniklých za působnosti dřívější právní úpravy (rozsudek ze dne 29. ledna 2002, Pokrzeptowicz-Meyer, C-162/00, EU:C:2002:57, bod 55 a citovaná judikatura).

46 Kromě toho, jak v podstatě zdůraznil předkládající soud a jak rovněž uvedla německá vláda ve svém písemném vyjádření, zásada zákazu zpětné účinnosti zákona nebrání použití nových minimálních krytí na smlouvy o pojištění motorových vozidel uzavřené před 11. prosincem 2009, které byly k tomuto dni ještě v platnosti, jestliže se tato krytí a případné nové pojistné, které by jim odpovídalo, uplatnily v souladu se zásadou okamžitého použití pouze pro období od 11. prosince 2009.

47 S ohledem na výše uvedené úvahy je třeba na položenou otázku odpovědět tak, že čl. 1 odst. 2 druhé směrnice a čl. 9 odst. 1 směrnice 2009/103 musí být vykládány v tom smyslu, že členské státy, které využily těmito ustanoveními danou možnost upravit přechodné období, byly povinny požadovat, aby od 11. prosince 2009 minimální výše krytí sjednaná ve smlouvách o pojištění motorových vozidel uzavřených před tímto datem, ale které byly nadále v platnosti, byla v souladu s pravidlem stanoveným ve čtvrtém pododstavci uvedených ustanovení.

K nákladům řízení

48 Vzhledem k tomu, že řízení má, pokud jde o účastníky původního řízení, povahu incidenčního řízení ve vztahu ke sporu probíhajícímu před předkládajícím soudem, je k rozhodnutí o nákladech řízení příslušný uvedený soud. Výdaje vzniklé předložením jiných vyjádření Soudnímu dvoru než vyjádření uvedených účastníků řízení se nenahrazují.

Z těchto důvodů Soudní dvůr (druhý senát) rozhodl takto:

Článek 1 odst. 2 druhé směrnice Rady 84/5/EHS ze dne 30. prosince 1983 o sbližování právních předpisů členských států týkajících se pojištění občanskoprávní odpovědnosti z provozu motorových vozidel ve znění směrnice Evropského parlamentu a Rady 2005/14/ES ze dne 11. května 2005 a čl. 9 odst. 1 směrnice Evropského parlamentu a Rady 2009/103/ES ze dne 16. září 2009 o pojištění občanskoprávní odpovědnosti z provozu motorových vozidel a kontrole povinnosti uzavřít pro případ takové odpovědnosti pojištění musí být vykládány v tom smyslu, že členské státy, které využily těmito ustanoveními danou možnost upravit přechodné období, byly povinny požadovat, aby od 11. prosince 2009 minimální výše krytí sjednaná ve smlouvách o pojištění občanskoprávní odpovědnosti za škodu způsobenou provozem motorového vozidla uzavřených před tímto datem, ale které byly nadále v platnosti, byla v souladu s pravidlem stanoveným ve čtvrtém pododstavci uvedených ustanovení.

Podpisy